

Sygn. akt III KO 121/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Katarzyna Gajewska

po rozpoznaniu z urzędu, w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 27 lutego 2023 r.
w sprawie:

- R. S. skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.,

- E. G. skazanej z art. 18 § 3 k.k. w zw.

z art. 286 § 1 k.k. i in.

zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego
w Krakowie

z dnia 16 marca 2021 r., sygn. akt II AKa 135/20

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 30 stycznia 2020 r., sygn. akt III K 2/19

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.
wznawia z urzędu opisane wyżej postępowanie;

2. uchyla wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 marca
2021 r., sygn. akt II AKa 135/20, a także wyrok Sądu Okręgowego w
Kielcach z dnia 30 stycznia 2020 r., sygn. akt III K 2/19 w zakresie

odnoszącym się do oskarżonych R. S. oraz E. G. i sprawę w tej części przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 9 listopada 2022 r. (data złożenia pisma w administracji AŚ K.) skazany R. S. zwrócił się do Sądu Najwyższego o wznowienie postępowania prawomocnie zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 30 stycznia 2020 r., sygn. akt III K 2/19 zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 marca 2021 r., sygn. II AKa 135/20, sygnalizując zaistnienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.), polegającej na niewłaściwej obsadzie składu Sądu Okręgowego w Kielcach. Istotą tej wady jest nieprawidłowe delegowanie do składu tego sądu sędziego Sądu Rejonowego R. D.

W dalszej kolejności pisma w sprawie złożyli obrońcy skazanego (adw. M. C. i K. R. k. 18 i 33 akt SN), w których także sygnalizowali wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a to niewłaściwej obsady składu Sądu Okręgowego w Kielcach, mającej wynikać z wadliwej delegacji do tego sądu SSR R.D.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wznowienie postępowania z urzędu możliwe jest jedynie wtedy, gdy w prawomocnie zakończonym postępowaniu karnym ujawniono istnienie uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k. i to pod warunkiem, że nie było ono przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji (art. 542 § 3 i 4 k.p.k.). Istotne jest przy tym to, że wznowienie postępowania w tym trybie z urzędu oznacza, iż strona może jedynie sygnalizować właściwemu sądowi na istnienie takiej podstawy do wznowienia, ale decyzja w tym przedmiocie jest podejmowana zawsze z urzędu przez sąd. Z tych względów formalny wniosek strony o wznowienie postępowania, w którym wskazuje ona na uchybienie z art. 439 § 1 k.p.k., interpretować należy wyłącznie jako sygnalizację (art. 9 § 2 k.p.k.) potrzeby rozważenia przez sąd możliwości wznowienia

postępowania z urzędu (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05).

Wskazana przez skazanego oraz jego obrońców sygnalizacja doprowadziła do wznowienia postępowania karnego oraz do uchylenia zaskarżonego wyroku sądu odwoławczego oraz wyroku sądu pierwszej instancji w odniesieniu do skazanego oraz E. G.. Powodem takiego postąpienia była niezgodna z prawem delegacja sędziego sprawozdawcy SSR R. D. (k. 2164 - akt III K 2/19).

Jak wynika z akt sprawy podstawą do orzekania w sprawie o sygn. akt III K 2/19 Sądu Okręgowego w Kielcach przez sędziego Sądu Rejonowego w Kielcach R. D., była delegacja wydana przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 77 § 1 pkt 1 i art. 46 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 217; dalej - u.s.p.). Delegacja do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w Kielcach dla tego sędziego została wydana w dniu 31 stycznia 2018 r. przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości i w jej treści użyto formuły *„na czas pełnienia funkcji wiceprezesa tego Sądu”*. (k. 2164 akt III K 2/19). Stosownie do treści art. 77 § 1 pkt 1 u.s.p., Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, za jego zgodą, w szczególnie uzasadnionych wypadkach do pełnienia obowiązków sędziego w sądzie wyższym - na czas określony, nie dłuższy niż 2 lata, albo na czas nieokreślony.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stabilny pogląd - oparty na wnioskach wynikających z wszechstronnej i kompleksowej wykładni przepisów, przy uwzględnieniu konieczności ścisłego, zawężającego interpretowania przepisów dotyczących delegacji sędziowskiej, zwłaszcza w kontekście jej charakteru (forma odstępstwa od wykonywania władzy sędziowskiej tylko w miejscu powołania) oraz wobec braku kontroli sądowej nad tą formą udziału sędziego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości w innym sądzie - że delegacja, której czas trwania określono w formie *„na czas pełnienia funkcji”*, nie może być zaliczona do żadnej z dwóch form delegacji przewidzianej w art. 77 § 1 pkt 1 u.s.p., (por. np. wyroki SN: z dnia 25 maja 2021 r., IV KK 70/21, OSNKW 2021, z. 8, poz. 32; z dnia 6 lipca 2021 r., IV KK 295/21; z dnia 25 sierpnia 2021 r., IV KK 152/2, z dnia 2 września 2021 r., V KS 24/21; z dnia 9 września 2021 r., IV KK 384/21, z dnia 16 września 2021 r., IV KK 256/21, z dnia 7 grudnia 2021 r., V KK 101/21, z dnia 3

marca 2022 r., III KK 454/21). Pogląd ten został wsparty dodatkową argumentacją odwołującą się do zawartego w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, standardu rzetelnego procesu i jednego z elementów tego standardu, tj. "prawa do sądu ustanowionego ustawą" (wyrok SN z dnia 21 lipca 2021 r., II KK 208/20). Za takim rozumieniem przepisu art. 77 § 1 pkt 1 u.s.p. wypowiedział się także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2022 r., I KZP 10/22 (OSNK 2022, z. 11-12, poz.40). Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela przedstawioną w tych orzeczeniach argumentację prawną w całości, nie dostrzegając jakichkolwiek powodów by od niej odstąpić. W tej sytuacji, skoro sędzia R.D. orzekał w Sądzie Okręgowym w Kielcach na podstawie wadliwie wydanej delegacji (wbrew regulacji ustawowej), to skutkiem procesowym takiego stanu rzeczy jest to, że sąd pierwszej instancji był nienależycie obsadzony, a to winno powodować – w oparciu o art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – uchylenie zaskarżonego wyroku przez sąd odwoławczy, który rozpoznawał apelacje obrońców oskarżonych. Niedostrzeżenie tego uchybienia stanowiło o obrazie przepisu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k., co obecnie skutkować musiało wznowieniem prawomocnie zakończzonego postępowania, uchyleniem obu wyroków w oparciu o przepis art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach. Ze względu na treść art. 435 k.p.k., znajdującego odpowiednie zastosowanie w postępowaniu wznowieniowym na podstawie art. 545 § 1 k.p.k., konieczne było wznowienie postępowania, uchylenie wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach także wobec skazanej E. G., nie objętej uprzednio postępowaniem wznowieniowym. Powodem takiego rozstrzygnięcia było to, że sąd drugiej instancji rozpoznawał sprawę tej oskarżonej w postępowaniu odwoławczym, a zatem te same względy przemawiają w postępowaniu wznowieniowym za uchyleniem wyroku sądu odwoławczego i wyroku sądu pierwszej instancji co do tej osoby.

Trzeba zauważyć, że w odniesieniu do skazanych I. S. oraz S. B. postępowanie odwoławcze nie toczyło się, a zatem, prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie (art. 544 k.p.k.) jest orzeczenie sądu pierwszej instancji, tj. Sądu

Okręgowego w Kielcach. W tym układzie procesowym decyzję w przedmiocie ewentualnego wznowienia postępowania winien podjąć, zgodnie z dyspozycją art. 544 § 1 k.p.k., Sąd Apelacyjny w Krakowie.

Z tych powodów orzeczono jak w wyroku.